05.04.2012 г. / 03:47:01

Родолюбие

На 04.04.1835г. умира Велчо Атанасов

Велчо Атанасов - Джамджията е български революционер, главния организатор на Велчовата завера. Роден е в Търново или с. Килифарево (Търновско). На 20-годишна възраст напуска родното си място и заминава за Брашов, Трансилвания, а от там и за Будапеща. Занимава се с търговия и вече е преуспяващ търговец, когато се завръща в Търново през 1809 г. Атанасов участва и в ред благотворителни дейности като доставя църковнославянски книги от Русия, отпуска средства за изграждане на частно българско училище през 1822 г.

През 1834 г. начело на заговор за организиране на въстание против османското робство застават Велчо Атанасов - Джамджията (откъдето акцията носи името си) и капитан Г. Мамарчов. Привлечени са патриотично настроени дейци, сред които: Иванаки Йонков Кюркчи - първомайстор на кожаро-кожухарския еснаф в Търново, Никола Гайтанджията - първомайстор на гайтанджийския еснаф, отец Сергий – игумен на Плаковският манастир „Св. Пророк Илия”, известният майстор строител Димитър Софианлията, даскал Андон Никопит – родом от Македония, натоварен от митрополит Иларион Критски да обучава търновските деца на гръцки език, Стоянчо Ахтаря, еленският чорбаджия хаджи Йордан Брадата и др.

Според плана ударната сила на „Заверата” трябвало да станат двете хиляди работници на майстор Димитър Софиянлията, който бил нает от турските власти да възстанови Варненската крепост, пострадала от военните действия през 1828—1829 г. Важен момент във въстанието трябвало да бъде завземането от бунтовниците на старата българска столица Търново, да се побие българското знаме на хълма Царевец и се провъзгласи свободната българска държава начело с Велчо Атанасов, като княз-губернатор.
При успех на действията в Търновския край Велчо Атанасов е трябвало да остане като губернатор в Търново, а Иванаки Йонков е трябвало да замине и да вдигне народа в Ловеч до Видин и да се установи като губернатор в един от двата града. Димитър Софиянлията е щял да се заеме с блокиране на балканските проходи. В случай на неуспех организаторите са вярвали, че Русия ще се намеси в подкрепа на българите. Подготовката се изразява и в набавяне на оръжие и боеприпаси, шиели се специални униформи, калпаци и знамена. Съзаклятниците провеждали и военни упражнения, строй, стрелба. В самото навечерие на бунта, в началото на месец април 1835 г., еленският чорбаджия Йордан Кисьов извършва предателство. Турските власти действат светкавично и залавят ръководителите на въстанието.
За изтръгване на признания за заговора турците подложили на жестоки изтезания арестуваните бунтовници. Те се изправят достойно пред съда и бесилката и не издават никого, като по този начин спасяват мнозина заговорници от смърт.
Велчо Атанасов, Димитър Софиянлията, хаджи Йордан Брадата и Никола Гайтанджията са обесени в Търново на 4 април 1835 г. Отец Сергий загива при предварителните инквизиции. Мамарчев като руски поданик е заточен на остров Самос, където умира през 1846 г. Иванаки Йонков - Кюркчията е изпратен във Видин по личното настояване на управителя на пашалъка Хюсейн паша, след което е обесен в

Ловеч. Така геройски завършват живота си тези смели българи.
През 1935 г. по повод 100 годишнината от Заверата в Плаковският манастир "Св. пр. Илия" (край с. Плаково, Великотърновско) е поставена голяма мемориална мраморна плоча под манастирската камбанария, чийто надпис гласи: "Слава на героите, събрали се преди сто години и загинали за свободата на своя народ: Велчо Атанасов Джамджията от В. Търново, Иванаки Йонков Кюркчията от Враца, отец хаджи Сергий, игумен на манастира "Св. Илия", Кольо Гайтанджията от В. Търново, майстор Димитър от София, хаджи Йордан Брадата от Елена, даскал Андон Никопит от Македония и мнозина други родолюбци начело с кап. Георги Мамарчев от Котел, вдъхновител и организатор на заверата. Български народен комитет, София, Великден, 1935 г."

---

buditeli.info © 2017